

SOSYAL DEMOKRAT HAREKETTE DURUM

Ercan KARAKAŞ
SODEV Başkanı

Sosyal demokrasi, bilindiği gibi, Batı'da sanayileşmenin ortaya çıkmasıyla oluştu. Sosyal demokrasinin Batı'daki 150 yıllık tarihine baktığımızda uzun, karmaşık ve zorlu bir süreçten geçtiğini görürüz. Kökleri işçi sınıfı hareketinde ve Marksizm'de olmakla birlikte sosyal demokrat partiler, değişen toplumsal koşullara göre temel değerlerini koruyarak, politikalarını yenileyerek ve toplumsal tabanlarını genişleterek günümüze kadar belirleyici olmayı başardılar.

"**İdeolojiler bitti**" ya da "**tarihin sonuna gelindi**" vb. denilen bir süreçte sosyal demokrat partilerin birçok ülkede iktidar yada ana muhalefet olması; onun "**eşitlik, özgürlük, sosyal adalet, dayanışma, demokrasi ve barış**" gibi temel değerlerinin ve hedeflerinin bugün için de geçerli olduğunu göstermektedir.

Bizde sosyal demokrasi fikri, toplumsal koşulların değiştiği ve geliştiği bir süreçte CHP içinde ortaya çıktı. CHP'de 1965'de, "**ortanın solu**" kavramıyla sosyal demokratlaşma süreci başladı. Bu sürecin başlamasıyla partide ve toplumda yaygın bir ideolojik ve siyasal tartışma ortamı oluştu. Sola açılmaya başlayan CHP düzene radikal eleştiriler yönelmeye, emekçi ve üretici kesimlerle yeni bağlar kurmaya yöneldi. Demokrasiyi kurumlaştırmayı ve ona sosyal bir içerik kazandırmayı hedefledi.

Bu bağlamda "**düzenin değil değişimin partisi**", "**toprak işleyen, su kullananın**", "**ne ezen ne ezilen, insanca hakça bir düzen**" vb. gibi sloganlar üretildi. "**Demokratik sol**" tanımı geliştirilmeye çalışıldı. Sosyalist Enternasyonal'e üye olundu. "**Altrok**" yeni yorumlarla geliştirilirken sosyal demokrasinin "**özgürlük, eşitlik, dayanışma, emeğin üstünlüğü**" gibi temel değerleri de programa dahil edildi. Bu gelişmeler parti içindeki tutucu kanat tarafından "**Anti-Kemalizm**" ve "**Marksizm'e yönelme**" olarak değerlendirildi. Ecevit ve arkadaşlarına ağır suçlamalar yöneltildi. Sonrasında tutucu unsurlar partiden ayrıldı. Sola ve geniş halk kesimlerine yönelme, CHP'yi 1977'de yüzde 42 ile birinci parti yaptı. Bu süreçte örgüt ve parti içi demokrasi de önemsenmeye başlanmıştı. Ancak sola açılımı başlatanlar zaman içinde bu tutumlarını bir tarafa bıraktılar.

12 Eylül'den sonra kurulan SODEP'de ve daha sonra SODEP'in HP ile birleşmesi ile oluşan SHP'de sosyal demokrat bir siyaset ve örgüt anlayışının yerleşmesi için kimi ilerlemeler kaydedilmişse de, bir kurumlaşma sağlanamamıştır. Sonuçta SHP de halkın güvenini yitirmeye başlamıştır. 1995'de SHP- CHP birleşmesi ile halk desteğinin yeniden kazanılacağı düşünülmüş, ancak birleşme ile birlikte protokolde yer almasına rağmen pragmatik ve örgütsel yenilenmeye gidilmemesi ve mevcut siyaset kültürünün aşılabilmesi sonucunda beklenen büyüme ve güçlenme sağlanamamıştır.

Deniz Baykal liderliğinde girilen 1995 genel seçimlerinde ise, izlenen yanlış politikalar yüzünden ve ortaya inandırıcı bir sol, sosyal demokrat vizyon konulamamasından dolayı CHP'nin oyları yüzde 10,7'ye düşmüştür. Oyların baraj sınırına düşmesi bile CHP liderliğinin gerçeği görmesini sağlayamamış, bu düşüş tartışılmamış, analiz edilmemiş, günü birlik siyaset anlayışı sürdürülmüş ve sonuçta 1999 seçimlerinde parlamento dışında kalmıştır.

CHP'nin barajın altında kalması doğal olarak partide ve kamuoyunda büyük yankı yapmış ve baskılar sonucunda Deniz Baykal genel başkanlıktan ayrılmak zorunda kalmıştır.

1989'da yerel seçimlerde yüzde 29'la birinci parti olan SHP ondan sonra yapılan her seçimde sürekli biçimde oy kaybetmiştir. Yani hem yerel yönetimler döneminde, hem hükümet ortaklığı döneminde, hem de 1995'den sonraki muhalefet döneminde düşüş yaşanmıştır.

Kuşkusuz bu düşüşün birçok nedeni bulunmaktadır. Ama asıl neden, 1965'de başlayan sola açılma ve sosyal demokrat partiye dönüşme sürecinin aradan 35 yıl geçmesine rağmen tamamlanamamış olmasıdır. Bu sürecin tamamlanamamasında 12 Mart ve 12 Eylül askeri darbelerinin yaptığı tahribatın ve solun örgütlenmesine getirdiği kısıtlamaların elbette olumsuz bir rolü vardır. Ama meseleyi tek başına bu dışsal nedenle açıklamak kolaylık olur. Asıl neden içseldir. Yani partinin lider kadrosunun zamanla çağdaş bir sosyal demokrat parti

yaratma hedefini ya da bir başka deyişle ideolojik, pragmatik ve örgütsel yenilenmeyi bir yana bırakarak eski siyaset anlayışına ve merkez politikalarına dönmüş olmasıdır.

1980 sonrasında sosyal demokrasi kavramı SODEP ve SHP'de parti adında da kullanıldı. Ama kavramın kullanılması bir partinin sosyal demokrat olmasını sağlamamaktadır. Esas olan sosyal demokrasinin ideolojisinin ve temel değerlerinin tam olarak benimsenmesi; siyasetin ideoloji ve düşünce temelinde dayandırılması, kimler için ve hangi hedefler için mücadele edildiğinin net olarak ortaya konulması, emekçilerle, sendikalarla ve örgütlü toplum kesimleriyle dayanışma içerisinde olunması; yukarıdan buyrukla yönetilen otoriter parti yapısı yerine katılımcı ve demokratik bir yapının yerleşmesi; lider egemenliği yerine üyeye, örgüte, kadrolara ve programa dayalı bir parti anlayışının yerleştirilmesidir. SODEP ve SHP'de tabanın da zorlamasıyla bu konularda kimi adımlar atılabilmiş ama kurumlaşma sağlanamadığından bunlar dahi korunamamıştır.

NİSAN 1999 SEÇİMLERİ SONRASI

Bir çok kimse, CHP'nin meclis dışında kalmasını, partinin kendisini ciddi bir biçimde gözden geçirmesi, ideolojik, pragmatik, örgütsel ve kadrosal olarak köklü bir biçimde yenilemesi için fırsat olarak değerlendirdi. Her bakımdan güven veren sol - sosyal demokrat bir yeni yapılanma ile halkın güveninin yeniden kazanılacağı yolunda umutlar yeşermiştir.

İstenen şey yeni yönetimle birlikte net bir ideolojik çerçeve, somut sorunlara somut çözümler öneren yenilenmiş bir program, üretken, demokratik, çalışanlara ve halka dayalı dinamik bir örgüt yapısının ortaya konulmasıydı.

22 Mayıs 1999'da yapılan olağanüstü kurultayda Altan Öymen, 26 Haziran 1999'daki kurultayda ise yeni parti meclisi bu beklentilerle iş başına geldiler. Nitekim yeni yönetim 27 Temmuz'da partinin yenilenmesine ilişkin bir "**Çalışma Raporu**" hazırladı ve bunu PM'nin onayına sundu.

Bu program partinin, politikalar ve örgütsel bakımdan yenilenmesini öngören bir programdı. Program aynı zamanda "**1999 seçim sonuçlarının incelenmesini, niye kaybettik sorusunun cevaplandırılmasını**" öngörmekteydi. Ayrıca "**gölge kabine**" oluşturulacağı, "**sivil toplum örgütleriyle, sendikalarla, meslek örgütleriyle ilişkiler**" kurulacağı, "**gençlerin ve kadınların katılımının**" sağlanacağı, "**parti içi eğitim**"in kurumlaştırılacağı gibi hususlar da programda yer almaktaydı.

29 maddeden oluşan programın en önemli maddeleri hiç kuşkusuz "**parti politikalarının belirlenmesi**" ve "**tüzük değişikliği**" ile "**üye kaydının yenilenmesi**" idi.

PM esas olarak bu programı onayladı. PM'de yapılan değerlendirmelerde halkın güveninin yeniden kazanılması için CHP'nin politikalarını, temel sorunların çözümüne ilişkin önerilerini somutlaştırmasının, sol kimliğini öne çıkartmasının kaçınılmazlığı belirtildi.

PM'de MYK'nın sunduğu çalışma konularına ek olarak; "**sosyal güvenlik**", "**insan hakları ve demokrasi**", "**devlet yapısının değişmesi ve yeni anayasa**", "**özelleştirme**", "**güneydoğu / Kürt sorunu**", "**vergi yasası**", "**hukuk ve yargı reformu**", "**tarım ve hayvancılık politikası**", "**istihdam**" ve "**tahkim**" konularında da görüşlerin netleştirilmesi istendi.

Tüm bu çalışmalar yapılırken hükümetin uyguladığı "**istikrar programı**"ndan canı yanan emekçilerin, üreticilerin ve dar gelirli halk kesimlerinin talepleri ve güncel sorunlarıyla ilgilenilmesi ve onlarla dayanışma içerisinde bulunulması üzerinde de duruldu. Yeniden yapılanma çalışmalarının mutlaka etkin ve eylemli bir siyasal çalışmayla paralel yürütülmesi istendi. İnanırcılık ve halkın güvenini kazanma bakımından bunun çok önemli olduğu dile getirildi. Yeni yönetim uygulamada programın özellikle tüzük değişikliği ve üye yenileme bölümüne ağırlık verdi. Geçmişin ciddi bir değerlendirmesinin yapılması ve bu temelde parti politikalarının yeniden belirlenmesi konularında istenen hızda ilerleme sağlanamaması ve dışa dönük mücadelede beklenen enerjik tavrın ortaya konulamaması örgütlerden ve halktan "**CHP nerede?**" gibi soruların ve "**bir şeyler yapın**" gibi çağrılarının yükselmesine neden oldu. Geniş kesimlerin "**İki Türkiye**"den söz ettiği bir ortamda yapılan bu gibi yol gösterici eleştirilerin gereği tam olarak yapılamadı.

Özellikle "**Niçin kaybettik?**" sorusuna yanıt vermek için başlatılan çalışmanın sonuçlandırılmaması ve bu soruya açık, net, cesur bir yanıt verilememesi büyük bir yanlış olmuştur. Çünkü ağır yenilginin nedenlerini cesaretle sorgulamadan, yanlışları sergilemeden köklü bir yeniden yapılanma mümkün olamamaktadır.

Üye yenileme elbette gerekliydi. Sol / sosyal demokrat bir parti için üyelik işin temelidir. Sağlıklı üyelik olmadan etkin ve üretken örgüt yaratılamaz, yozlaşma önlenemez. Üyelikle birlikte programın yenilenmesi, demokratik, katılımcı, üretken ve saydam bir örgüt yapısı oluşturulması için gerekli olan tüzük değişiklikleri de son derece önemliydi. Nitekim tüzük değişikliği için kurultay tarihi de belirlenmişti. Ancak MYK ve sonrasında PM'deki kimi tartışmaların sonucunda Genel Başkan, tüzük kurultayı yerine 30 Eylül 2000 tarihinde seçimli olağanüstü kurultayı toplamaya karar verdi.

Yenilenmiş üyelere dayalı delegeler oluşturulmadığından olağanüstü kurultay zorunlu olarak 1998 yılında seçilmiş delegelerle toplandı. Yapılan seçimler sonucunda ise Deniz Baykal ve ekibi yeniden iş başına geldi.

YENİDEN BAYKAL DÖNEMİ

Baykal yönetimi, ilk iş olarak yeniden yapılanmaya ilişkin çalışmaları durdurdu. Tüzük ve program çalışmaları gündemden çıkarıldı. Gerçekleştirilen üye yenilenmesinin önemli olmadığı söylendi ve birçok ilde parti içi seçimlerde üstünlük sağlamak için bilinen yöntemlerle yığınsal olarak üye kaydına gidildi. Başta İstanbul ve İzmir olmak üzere onlarca il ve ilçe yönetiminin görevine çeşitli yollarla son verildi. Yerlerine "**yandaşlar**" atandı. Kamuoyunun yakından tanıdığı kimi siyasetçiler disiplin kurulları aracılığıyla partiden çıkarılırken sağ kesimden bazı siyasetçiler partiye davet edildiler.

Diğer yandan kamuoyunun dikkatini çekmek ve milliyetçi sağın sempatisini kazanmak için olsa gerek CHP'nin sol anlayışının "**Anadolu solu**" olduğu ilan edildi. Baykal bu konudaki konuşmasının bir yerinde "**ideoloji diye, sınıf diye insanı harcayamazsınız**" diyerek, bir bakıma ideolojilerin ve tarihin sonunun geldiğini de ilan etmiş oluyordu. Daha önceleri "**Yeni Sol**" adlı kitapta sosyal demokrasi "**emeğin hareketi**" olarak nitelenirken bu kez "**birey temelli, hümanist**" bir hareket olarak tarif ediliyordu. Herhalde ideolojiler bitti, sağ – sol farkı kalmadı diyen kesimler de "**kazanılmak**" isteniyordu.

Geçmişte de SHP ve CHP'de ideolojik doğrultu tartışmaları yapılmaya çalışıldığında Baykal tarafından "**Yeni CHP**", "**Yeni Sol**" gibi kavramlar ileri sürülmüştü. 1995 genel seçimlerinde temel slogan olarak "**Dünya'da Yeni Sol, Türkiye'de Yeni CHP**" sloganı öne çıkartılırken, 1999 seçimlerinde "**Çözüm 2000**" başlıklı seçim bildirgesinde ise "**Gerçek Sosyal Demokrasi**" kavramı vurgulanmıştı. Bu kavramlar ve içerikleri CHP'nin hiçbir organında ve örgütünde tartışmaya açılmamıştı. Bu durum "**Anadolu Solu**" kavramı için de geçerlidir. Sosyal demokrat partilerde farklı düşüncelerin, görüşlerin dile getirilmesi, tartışmaya açılması son derece doğal ve gereklidir. Parti bu gibi tartışmalar yoluyla canlılığını korur, çözüm üretme yeteneğini geliştirir. Ancak genel başkanlar dahil hiç kimse, temel konularda organların ve örgütün tartışmasına sunulmayan ve parti kararı haline dönüştürülmeyen görüşleri ve sloganları parti görüşü olarak ileriye süremez. Demokratik bir partide böyle bir şey düşünülemez. Ama ülkemiz siyasi kültüründe katılımcı bir anlayışla program geliştirme geleneği yerleşmediğinden, program değil "**lider önemli**" olduğundan bu doğal karşılanmaktadır.

Tekrar "**Anadolu Solu**" kavramına dönecek olursak elbette Türkiye'nin de kendine özgü bir tarihi ve kültürü vardır. Aynı şekilde Türkiye'nin koşulları da birçok ülkeden farklıdır. Aslında bu bütün ülkeler için geçerlidir. O nedenle her ülkenin sol, sosyal demokrat partisi "**kendi ülkesine özgü olan**" ile "**evrensel**" olanı kaynaştırmaya çalışır. Doğru olan da budur. Esasen evrensel ile yerel arasındaki diyalektik etkileşim de kaçınılmazdır.

Sosyal demokratların toplumun içinden çıkan, insancıl ve eşitlikçi görüşleri bilmeleri ve onlardan esinlenmeleri doğaldır. Ancak tarihin çeşitli dönemlerinde ortaya çıkan bu fikirleri solun temeli ya da çıkış noktası olarak görmek doğru değildir.

Özet olarak, Şeyh Edebali'nin ya da benzerlerinin devlet, adalet ve insan üstüne söyledikleri sözler içerisinde bugün de geçerliliği olan şeyler olabilir. Ama bu gibi fikirleri, programında sol bir parti olduğu vurgulanan CHP'nin çıkış noktası gibi yorumlamak, bundan kalkarak program ve parti belgelerinde yer almayan "**Anadolu Solu**" gibi, son derece tartışmalı ve içeriği belli olmayan bir kavramı, parti ideolojisini ifade eden temel kavram olarak ileriye sürmek yanlış ve yanıltıcıdır.

Aynı şekilde parti programında yer alan "**CHP, temel tercih olarak, açık ve net biçimde emeğin tarafıdır**" hükmü görmezlikten gelinir ve yalnızca insana vurgu yapılırsa o zaman CHP'yi sağ partilerden ayıran en temel özellik ortadan kalkmaya başlar. Nitekim halk, mevcut partiler arasında fark olmadığını söylerken CHP'yi ayrı tutmamaktadır.

Gerek "**Anadolu Solu**" kavramının takdim edilmiş biçimi, gerekse CHP programında yer alan emek boyutunun görmezlikten gelinmesi ve bunlara ek olarak sağ politikacıların CHP'ye davet edilmesi ve de halkın gerçek sorunları temelinde açık siyaset yapacak yerde, retorik ve imajın öne çıkarılması CHP'yi geleneksel bir merkez partiye dönüştürmektedir.

Oysa günümüzde de bizde ve dünyada emek / sermaye çelişkisi, eşitlik vb. kavramlar geçerliliğini koruyan kavramlardır. Sol bir parti bu olguları yok sayarak büyüyemez. Gelir bölüşümündeki adaletsizlikleri ve her türlü ayrıcalığı ortadan kaldırmak için aktif bir mücadeleye girişmeden toplumun güvenini kazanamaz. Nitekim CHP ne geçmişte sola güven duymuş, yaşamını solun değerlerine adanmış insanlara ne de çağdaş yaşamı savunan gençlere güven verebilmektedir.

YENİ PARTİ ARAYIŞLARI

Sosyal demokrat iddialı CHP'de yaşanan bu olumsuz gelişmeler, yani yaşanan ideolojik kayma, "**muhafız**" kabul edilen örgütlerin ve kişilerin tasfiye edilmeleri, parti içi hukukun tamamen yok sayılması ve sağ partilere özgü lider egemenliğine dayalı "**tek sesli**" bir siyaset anlayışının yeniden uygulamaya konulması partiye emek vermiş binlerce üyeyi doğal olarak yeni arayışlara yöneltti. Sonuçta CHP'de sol - sosyal demokrat bir değişimin olanaklı olmadığını gören ve içlerinde en üst düzeyde yöneticilik yapanların da bulunduğu binlerce, on binlerce kişi CHP'den ayrılmak durumunda kaldı.

Ayrılanlar doğal olarak sosyal demokrat solda yeni bir oluşum / parti arayışına girdiler. Hiçbir şekilde adıyla bağdaşmayan bir ideolojik duruşa, siyaset anlayışına ve parti işleyişine sahip olan DSP çözüm olamayacağına göre yapılması gereken şey elbette yeni bir parti oluşturmak olmalıydı. Bu konuda büyük bir mutabakat vardı. Ancak yeni partinin nasıl ve hangi süreçlerden geçilerek kurulması gerektiği konusunda görüş ayrılıkları olduğu görüldü.

Kimileri, "**önemli olan liderdir**" diyerek bir liderin saptanmasını ve onun kuracağı kadroyla partinin hemen oluşturulmasını savunurken, kimi gruplar da eski anlayışlarla hareket edilmemesi gerektiğini belirterek öncelikle yakın geçmişin bir muhasebesinin yapılmasını, kurulacak partinin Türkiye'de ve dünyada yaşanan gelişmelerin ışığında nerede durması gerektiği konusunun tartışılmasını ve bu çerçevede ideolojik, politik ve örgütsel alanlarda netleşmenin sağlanmasını talep ettiler. Aynı şekilde "**yeni bir siyasi kültür**" üzerinde de uzlaşılmasının zorunlu olduğunu ileri sürdüler. Bizim de içerisinde yer aldığımız kesimlerin söylediği şeydi;

"Ülkemizin siyasetinin yenilenmesi bir zorunluluk haline gelmiştir. Çünkü bugünkü siyasi yapılarla, parti anlayışıyla, kadrolarla ve siyaset kültürü ile Türkiye'nin sorunlarını çözmek, halkın beklentilerine yanıt vermek mümkün değildir. Yeni oluşumda bilimle siyaseti buluşturmak, emek güçlerini ve örgütlü toplum kesimlerini ortak bir siyasal program çerçevesinde bir araya getirmek gerekir. Yeni parti, mevcut partilerde siyaset yapmış yada yapmakta olan kişilere, -üzerinde uzlaşılacak yeni bir siyaset kültürünü benimsemek koşuluyla- elbette açık olmalıdır. Ancak mutlaka, mevcut siyaset anlayışının çarpıklığından ötürü partilerden uzak kalan, sol değerlere ve demokratik değerlere bağlı kişileri de kapsamalıdır. Aynı şekilde yeni partinin ideolojik duruşunun, temel değer ve ilkelerinin, parti işleyişinin belirlenmesine sendikalar, meslek ve sivil toplum örgütleri de katılmalıdır. Yeni oluşum yeni sorunlara yeni sol çözümler üretmeyi esas kabul etmeli ve o nedenle herkesin birikiminden ve aklından yararlanmalıdır. 'Demokratik çoğulcu' bir işleyişe sahip olmalı ve uzlaşma kültürünü kendi içinde de yerleştirmelidir."

Bu konular konuşulurken ve yöntem saptanmaya çalışırken, "**önemli olan liderdir, önce o belirlenmelidir**" diyenler Sayın Erdal İnönü'ye yeni oluşturulacak partinin başına geçmesi için baskı yapmaya başladılar. Sayın İnönü başlangıçta bu önerinin yanlış ve "**mantıksız**" olduğunu söyledi. Yeni kadrolara yönelinmesinin daha doğru olacağını vurguladı. Ancak üzerindeki baskılar artınca görevi kabul ettiğini açıkladı. Bunun üzerine yeni oluşumla ilgili diğer arayışlar ve çalışmalar önemli ölçüde durdu. Ancak Sayın İnönü öneriyi kabul ettikten 8-9 ay sonra Kasım 2001'de bu görevi yürütmeyeceğini açıkladı.

Bu durumda yeni bir oluşum için fikri düzeyde çalışma yapan grupların yeniden işe koyulmaları ve somut bir plan çerçevesinde birlikte çalışmaları gerekiyordu. Başta büyük kentler olmak üzere bir çok ilde yeni parti arayışında olan kişiler "**sosyal demokrasi platformları**" oluşturduklar ve çalışmaların "**kapsayıcı tek parti**" hedefine yönelik olarak sürdürülmesini talep ettiler. İzmir Platformu'nun öncülüğünde düzenlenen ve bin beş yüz kadar kimsenin katıldığı "**Solda Yeni Oluşum**" toplantısına sunulan bildiri de şu görüşlere yer verilmişti;

" '**Solda Yeni Bir Parti**' kurma çalışmalarının İnönü'nün bıraktığı yerden sürdürülmesi, toplumda oluşan beklenti ve duyarlılıkları göz ardı etmemek anlamında önem taşımaktadır. Günümüz koşullarında kurulacak yeni bir parti, parti sayısını çoğaltmaya değil, mevcut siyaset tarzını bütünüyle değiştirme iddiasına sahip olmalı ve siyasete yeni bir ivme kazandırmaya, vatandaşların partilere ve siyasetçilere bakışını değiştirmeye çalışmalıdır.

Toplumumuzda bugün, siyasal partilere ilişkin yeni yüzler ve farklı bir siyaset tarzı konusunda çok ciddi bir duyarlılık oluştuğunu kamuoyu araştırmaları da ortaya koymaktadır. Dolayısıyla yeni bir parti kurma girişiminin bu gerçekleri gözardı ederek başarılı olamayacağı ortadadır. Ancak yeni yüzler beklentisinin tecrübeli ve şaibesiz siyasetçileri dışarıda bırakmak anlamına gelmeyeceği de açıktır. Yeni beklentisi, kamuoyunda yıpranmamış, bugüne kadar çeşitli nedenlerle aktif siyasette görev almamış, nitelikli, dinamik kesimlerin özendirilmesi, sorumluluk üstlenmesine olanak sağlanması olarak yorumlanmalıdır.

Solda oluşturulacak yeni bir partinin, özellikle ve öncelikle kamu yararını gözeten ve etik değerleri ortaya çıkaran bir siyaset anlayış farkını ortaya koyması gerekir.

Yeni sol parti, yerel öğeleri ve ulusal değerleri önemsemekle birlikte, batılı anlamda sosyal demokrasiyi benimsemelidir. Yani ulusal duyarlılıkları gözetmeli ama evrensel normlardan vazgeçmemelidir.

Yeni sol parti geçmişe referansla veya kutsallıklar atfedilmiş kavramlar üzerinden siyaset yapmaktan çok, çözüm üreten, inandırıcı ve uygulanabilir projelerle toplumun önüne bir gelecek tasarımı sunabilen siyaset anlayışını benimsemelidir.

Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu çağdaş anlamda bir sosyal demokrat partinin bu ana ilkeleri samimi olarak benimseyen kadrolar tarafından kurulabileceğine ve başarıya ulaştırabileceğine inanıyoruz. Böyle bir oluşuma, temel ideolojik ayrımlar dışında, birleştirici öğeleri ön plana çıkararak, **KAPSAYICI TEK BİR PARTİ** kuruluşunu kolaylaştırıcı girişimlere destek olunarak katkı yapabileceğimizi düşünüyoruz."

Başlangıçta bu talebe uygun, umut verici gelişmeler de yaşandı. Bazı gruplar yeni oluşuma / partiye ilişkin temel ideolojik, siyasi ve örgütsel görüşlerini yazılı hale getirdiler ve kamuoyuna sundular. Yiğit Gülöksüz, İlhan Tekeli ve Tarhan Erdem görüşlerini "**Değişen Dünyada Özlenen Türkiye İçin Yeni Bir Siyasal Oluşum – Bir Başlangıç Tasarımı olarak Program ve Tüzük**" adıyla, Mümtaz Soysal ve arkadaşları, "**Demokratik Cumhuriyet Programı**", bizim de içerisinde bulunduğumuz grup "**Yeni Siyaset, Yeni Oluşum İçin İlkesel Öneriler**" adıyla sundular. Daha sonra görüşlerini yazılı hale getiren bu üç grup bir araya gelerek ortak bir çalışma yürüttüler. Bu çalışmalara Aydın Güven Gürkan, Yiğit Gülöksüz, Ercan Karakaş, Zekeriya Temizel, İlhan Tekeli, başlangıçta Mümtaz Soysal ve zaman zaman Altan Öymen katıldılar. Birlikte yararlı bir çalışma yapıldı. Yeni oluşumun ilkeleri ve temel siyasi yaklaşımları konusunda ortak bir metin kaleme alınmaya çalışıldı. Bu doğrultuda belli ilerlemeler de sağlandı. Ancak Mümtaz Soysal daha sonra bu ortak çalışmayı sürdürmeyeceğini bildirdi. Kalanlar çalışmayı sürdürdüler. Hazırlanan metnin geniş toplum kesimlerinin tartışmasına ve katkısına sunulması hazırlıklarını tespit ettiler. Bu arada özgürlükçü solun en geniş birliğini sağlamak üzere başta ÖDP ve HADEP olmak üzere solun çeşitli kesimleriyle de görüşmeler yapıldı. Solun çekim merkezi olabilmesi ve parlamentoda güçlü bir şekilde temsil edilebilmesi için neler yapılması gerektiği konusunda görüş alışverişinde bulunuldu. Görüşmelerde, solun çeşitli kesimlerinin belli ilkeler ve bir "**Türkiye Programı**" çerçevesinde en azından bir seçim işbirliğini son derece gerekli ve hatta kaçınılmaz bir hedef olarak gördükleri tespit edildi. Kuşkusuz Türkiye solunun farklı renklerinin bu anlayışta buluşmaları olumlu bir gelişme olmuştur.

Bu görüşmeler ve diğer fikri çalışmalar devam ederken Murat Karayalçın ve arkadaşları SHP'yi kurdular. Ortak çalışma yürüten grupların bir kesimi tabanda oluşan sosyal demokrasi platformları ile ve yeni katılımlarla birlikte yeni oluşum / parti çalışmalarını bir toparlayıcı üst parti perspektifini de dikkate alarak sürdürme kararı alırken, bir kesimi ise gelişmeleri izleyerek duruma göre hareket etmeyi yeğlemiş görünmektedir. Sol ve demokratik bir siyaset anlayışında farklı görüşlerin, farklı strateji önerilerinin olması doğaldır. Bu farklılıkların özgürce ve uygarca dile getirilmesi ve tartışılması sola yarar sağlar ve dinamizm kazandırır. Ayrılıklar olacaksa da fikri temelde olmuş olur. Bundan çekinmemek gerekir. Asıl sorun "**Nasıl Bir Sol? Nasıl Bir Türkiye?**" konusunda katılımcı bir anlayışla açık ve kapsamlı tartışmalar yapmaksızın mevcut siyaset anlayışına ve kültürüne dayalı bir parti ya da partiler oluşturulmasıdır. Bu anlayışla oluşturulan partilerin başarılı olması ve halkın beklentilerine yanıt vermesi mümkün görülmemektedir. O nedenle sosyal demokrat solda yeni bir siyaset kültürü çerçevesinde kapsayıcı bir parti ve ilkeli bütünleşme arayışları devam etmektedir.

SONUÇ

Solun - sosyal demokrasinin özgürlük, eşitlik, sosyal adalet, dayanışma, demokrasi, barış gibi temel değerleri bugün için de geçerliliğini koruyor ve geniş kitlelerin özlemleriyle örtüşüyor. Bu değerlerin geçerli olduğu bir toplum ve dünyaya nasıl ulaşılacağı konusu, sosyal demokrat hareket içerisinde her zaman canlı tartışmalar yoluyla belirlenmeye çalışılmıştır. Solun tarihi bir yönüyle program tartışmaları ile özdeşleşmiştir.

Dünyadaki hızlı değişim geçmişte 20-25 yılda bir yapılan program tartışmalarının süresini 5-6 yıla indirmiş durumda. İçerisinde bulunduğumuz süreçte de küreselleşme olgusunun neden olduğu sorunların aşılmasına ve kimi nimetlerinden herkesin yararlanabilmesine yönelik politika arayışları canlı bir biçimde sürdürülmektedir. Avrupa'daki kimi sosyal demokrat partiler günün gerçeklerine göre araçları ve politikaları yenilemekle yetinmeyip, tarihten gelen temel değerleri de tartışma konusu yapmaktadırlar. (Yeni Sol, Üçüncü Yol, Yeni Merkez vb.) Ama bir şey çok açık: sosyal demokratlar özgürlük içerisinde eşitliği gerçekleştirme hedefinden vazgeçemezler. Çünkü eşitlik projesi olmadan solun, sosyal demokrasinin bir anlamı kalmaz. Küreselleşme olgusu ve 11 Eylül'den sonraki gelişmeler de dikkate alındığında 21. yüzyılda dünya solunun geleceği, toplumsal adalet ve barış konusunda göstereceği başarıya bağlı olacaktır.

Türkiye solunun, sosyal demokrasinin geleceği ise her şeyden önce bir kitle hareketi ve heyecanı yaratacak, kapsayıcı parti oluşturmaya bağlıdır. Çünkü iktidar olacak büyüklüğe ve güce ulaşmadan demokrasiyi derinleştirmek, toplumsal adaleti ve barışı sağlamak mümkün değildir.